

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Rozvoj města Litoměřice v kontextu projektu
"Zdravé město"**

Leona PEKÁROVÁ

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Leona Pekárová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Rozvoj města Litoměřice v kontextu projektu "Zdravé město"

Název anglicky

Development of the Municipality Litoměřice in Context of Project "Healthy Town"

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je vyhodnocení činnosti projektu Zdravé město Litoměřice za jednotlivá období své působnosti. Na základě výstupů za jednotlivá období zhodnotit úspěšnost plnění udržitelnosti rozvoje a způsobů řešení klíčových problémů města Litoměřic.

Metodika

Z metodologického pohledu bude využito především techniky studia dokumentů odborné povahy a sekundární analýzy dat. Také bude využito primárního sběru dat pomocí polostandardizovaných rozhovorů s klíčovými aktéry projektu Zdravé město. Dále bude využito dotazníkového šetření mezi obyvateli města.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

kvalita života, místní Agenda 21, strategické plánování, udržitelný rozvoj, Zdravé město

---

Doporučené zdroje informací

- ESKELINEN, Heikki, et al.: Competitiveness, Localised Learning and Regional Development: Specialization and Prosperity in Small Open Economies, Taylor and Francis, 2002. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=169634>.
- KADEŘÁBKOVÁ, J. – PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- MAIER, K. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.
- MATES, P. – WOKOUN, R. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-7175-100-6.
- MEZŘICKÝ, V. *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-003-8.
- MOLDAN, B. – UNIVERZITA KARLOVA. *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0246-6.
- PILNÝ, J. – PEKOVÁ, J. – JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- TOTH, P. *Ekonomické aktivity obcí a měst*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-491-6.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WOKOUN, R. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Rozvoj města Litoměřice v kontextu projektu "Zdravé město"" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 11. března 2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce panu Ing. Jakobovi Husákovi, Ph.D., za odborné vedení mé práce, cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích. Mé poděkování patří rovněž koordinátorům Zdravého města Litoměřice za spolupráci, jejich čas a ochotu při poskytování informací. Závěrečné poděkování patří zejména mé rodině a přátelům, bez jejichž podpory by tato práce nevznikla.

Rozvoj města Litoměřice v kontextu projektu "Zdravé město"

Abstrakt

Město Litoměřice se v rámci realizace Projektu „Litoměřice – „Zdravé město“ snaží svou dlouholetou činností a spoluprací s obyvateli rozvíjet své město prostřednictvím otevřené diskuze k problémovým a rozvojovým oblastem města. Strategické plánování, udržitelný rozvoj a vytrvalé zvyšování kvality a bezpečnosti života obyvatel ve městě jsou monitorovány pomocí indikátorů udržitelného rozvoje a pomocí nástrojů místní Agendy 21. Práce se zabývá vyhodnocením činnosti projektu Zdravé město Litoměřice za jednotlivá období své působnosti. Na základě výstupů za jednotlivá období je zhodnocena úspěšnost plnění udržitelnosti rozvoje a způsobů řešení klíčových problémů města Litoměřic. Další část práce je věnována analýze spokojenosti obyvatel Litoměřic s kvalitou života v jednotlivých oblastech, např. sociální a zdravotní služby, doprava, osvětové akce a environmentální výchova. Společný evropský indikátor A1 „Spokojenost obyvatel s místním společenstvím“ je důležitým ukazatelem, jak město Litoměřice realizuje místní Agendu 21.

Klíčová slova: kvalita života, místní Agenda 21, strategické plánování, udržitelný rozvoj, Zdravé město

Development of the Municipality Litoměřice in Context of Project "Healthy Town"

Abstract

Within the framework of the Project “Litoměřice - Healthy Town”, Town Litoměřice has, for several years now, been trying to develop their town making use of help of its inhabitants and an open discussion about the problematic and developing parts of the town.

Strategic planning, sustainability and consistent improvement in the quality and safety of life of town’s inhabitants was monitored using sustainability indicators and the instruments of local Agenda 21. The thesis assesses operation of the “Litoměřice - Healthy Town” project in the course of its individual periods. Based on the results for the individual periods, the achievements in sustainability application and ways of solving of the key problems of the town Litoměřice are evaluated. Next part of the thesis focuses on analysing of satisfaction of residents of Litoměřice with quality of life in different areas, e.g. social and health services, transport, educational projects and environmental awareness. The common European indicator A1 “Satisfaction of the residents with the local community” is an important mark in assessment of implementation of local Agenda 1 by town Litoměřice.

Keywords: quality of life, local Agenda 21, strategic planning, sustainable development, Healthy Town

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Regionální rozvoj	15
3.2 Udržitelný rozvoj	16
3.2.1 Pilíře udržitelného rozvoje.....	18
3.2.2 Agenda 21	19
3.2.3 Strategické plánování	20
3.2.4 Místní Agenda 21 a Zdravá města ČR	22
3.2.5 Místní Agenda 21 v ČR.....	23
3.2.6 Strategie a kritéria MA21	26
3.2.7 Zdravá města ČR.....	28
3.2.8 Indikátory udržitelného rozvoje Zdravých měst ČR.....	29
4 Vlastní práce	31
4.1 Město Litoměřice	31
4.2 Zdravé město Litoměřice.....	32
4.3 Fórum aneb „Desatero problémů města Litoměřice“	33
4.4 Klíčové problémy města Litoměřice a jejich řešení.....	36
4.4.1 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů Litoměřic v roce 2008.	36
4.4.2 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2009 .	37
4.4.3 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2010 .	38
4.4.4 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2011 .	38
4.4.5 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2012 .	39
4.4.6 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2013 .	40
4.4.7 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2014 .	40
4.4.8 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2015 .	41
4.4.9 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2016 .	41
4.4.10 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2017 .	42
4.5 Zhodnocení realizace fóra	43
4.6 Zhodnocení dotazníkového šetření	44
4.7 Komparace dotazníkové šetření a klíčových problémů města Litoměřice.	50
5 Závěr	52
6 Seznam použitých zdrojů	54
7 Přílohy.....	56

Seznam obrázků

Obrázek 1	Vzájemné propojení jednotlivých oblastí a principů udržitelného rozvoje	17
Obrázek 2	Strategické plánování	20
Obrázek 3	Logo místní Agendy 21	22
Obrázek 4	Významné milníky na cestě k MA21 v ČR 1991 - 2008.....	23
Obrázek 5	Logo Národní sítě Zdravých měst	28
Obrázek 6	Zdravá města v ČR	29
Obrázek 7	Litoměřice	31
Obrázek 8	Logo Zdravého města Litoměřice	32
Obrázek 9	Vytyčení klíčových problémů města Litoměřic	33
Obrázek 10	Logo Dětského zastupitelstva	35

Seznam tabulek

Tabulka 1	Struktura plánu města	22
Tabulka 2	Základní kategorie „A - D“ Místní Agendy 21	27
Tabulka 3	Klíčové problémy rok 2008.....	36
Tabulka 4	Klíčové problémy roku 2009.....	37
Tabulka 5	Klíčové problémy v roce 2010	38
Tabulka 6	Klíčové problémy v roce 2011	38
Tabulka 7	Klíčové problémy roku 2012.....	39
Tabulka 8	Klíčové problémy roku 2013.....	40
Tabulka 9	Klíčové problémy v roce 2014	40
Tabulka 10	Klíčové problémy v roce 2015	41
Tabulka 11	Klíčové problémy v roce 2016	41
Tabulka 12	Klíčové problémy v roce 2017	42
Tabulka 13	Zobrazení otázky číslo 5.	45
Tabulka 14	Znázornění oblastí kvality života v Litoměřicích	47

Seznam grafů

Graf 1	Znalost projektů Zdravé měst Litoměřice.....	48
--------	--	----

Seznam použitých zkratk

ZKRATKA	VÝZNAM ZKRATKY
MHD	Městská hromadná doprava
PČR	Policie České republiky
MZ ČR	Ministerstvo zdravotnictví české republiky
K. H. Máchy	Karla Hynka Máchy
ZM	Zastupitelstvo města
SEVER	Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory
DZ	Dětské zastupitelstvo
ČSÚ	Český statistický úřad
MAS	Místní akční skupina
ČR	Česká republika
MA21	Místní Agenda 21
MěÚ	Městský úřad Litoměřice
NSZM ČR	Národní síť Zdravých měst České republiky
OSN	Organizace spojených národů
RR	Regionální rozvoj
ČD	České dráhy
SÚS	Správa a údržba silnic
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
RVUR	Rada vlády pro udržitelný rozvoj České republiky
ÚSPUR	Útvar strategického plánování a udržitelného rozvoje
WCED	World Commission on Environment and Development
WHO	Světová zdravotnická organizace
ECI	Společný evropský indikátor
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
CHKO	Chráněná krajinná oblast
PSMA21	Pracovní skupina pro místní Agendy 21

1 Úvod

Mají města možnost ovlivnit život jejich obyvatel v současnosti i v budoucnosti? Je možné změnit přístup obyvatel tak, aby byl odpovědný k udržitelnému rozvoji? Města a představitelé různých oblastí života se zabývají řešením problematiky pomocí indikátorů udržitelného rozvoje. Aby byl přístup k udržitelnému rozvoji efektivní, je nutno sledovat vývoj, nové trendy a je potřeba určit si ukazatele k dosažení cíle, popřípadě řešit případná překročení limitů. Musíme si stanovit záměr a proces rozvoje, který směřuje k udržitelnému chování.

Úspěšnost prosazení a aplikace procesů, které vedou k udržitelnému rozvoji, závisí na využití monitorování ukazatelů. Opatření související s monitorováním vedou k udržitelnému rozvoji na místní úrovni. Obce (municipality) se neustále vyvíjí, přístupy k udržitelnému rozvoji jsou prodiskutovávány a řešeny. Indikátory udržitelného rozvoje jsou pro tyto municipality nepostradatelné, hrají velmi důležitou roli. Především přední města České republiky, Zdravá města ČR a místní Agendy 21 se snaží o kvalitnější život obyvatel všech věkových skupin. Součástí je kvalitnější veřejná správa, strategické plánování. Doménou je celkový rozvoj udržitelného rozvoje.

Zdravé město (obec, mikroregion, kraj) je prestižní označení pro municipalitu, která je aktivně zapojena do mezinárodního Projektu Zdravé město (obec, region) pod patronací OSN-VHO. V rámci jednotlivých států Evropy vznikají národní sítě, které mezi sebou spolupracují. Zdravá města, obce a regiony systematicky podporují kvalitu veřejné správy, strategického plánování a řízení s ohledem na udržitelný rozvoj a podporu zdraví a aktivně se dotazují obyvatel na jejich názory.

První kapitoly se věnují vysvětlení a definici pojmu udržitelný rozvoj a základním pilířům udržitelnosti. Druhá část kapitoly se zabývá vznikem Agendy 21, iniciativou místních úřadů, které Agendu 21 podporují a zároveň se podílejí na realizaci programu na místní úrovni. Další kapitola seznámí se vznikem místních Agend 21, rovněž jako s metodou kvalitní veřejné správy. Popisuje, jak je místní Agenda 21 uplatňována v České republice, jaké nástroje jsou klíčovými procesy realizace Agendy 21 a které jsou monitorovány. Jsou dána určitá kritéria, které musí města zapojená do místní Agendy 21 splňovat. Podle úspěšnosti plnění těchto kritérií jsou posuzována a dále rozdělena do kategorií místní Agendy 21.

V následující kapitole je popsána základní definice Zdravých měst, která jsou realizátory místní Agendy 21. Tato kapitola se zabývá nejčastěji sledovanými indikátory udržitelného rozvoje měst České republiky. V navazující kapitole je porovnání indikátorů udržitelného rozvoje Zdravého města Litoměřice. Obsahem jsou výstupy za jednotlivá období, zhodnocení úspěšnosti plnění udržitelnosti rozvoje a způsob řešení klíčových problémů města Litoměřic. Porovnávány byly indikátory, např. v oblasti zdraví, dopravy, environmentálního rozvoje, školství. Jaké jsou hlavní principy komunitního plánování Zdravého města Litoměřice?

Zdravá města ČR se v rámci udržitelného rozvoje neustále zdokonalují, přičemž jsou jejich přístupy neustále projednávány. Aby byl postup pokud možno nejefektivnější k trvale udržitelnému městu, stanovují si Zdravá města indikátory udržitelného rozvoje.

Součástí práce je dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjištění názoru obyvatel Zdravého města Litoměřic a místní Agendy 21 na rozvoj udržitelného rozvoje. Předmětem sledování je ukazatel úspěšnosti realizace místní Agendy 21, který je společným indikátorem A1 „Spokojenost obyvatel s místním společenstvím“. Závěrečná kapitola analyzuje tento indikátor u šetřeného Zdravého města Litoměřice. Souběžně dochází i k optimalizaci struktury sledovaných indikátorů udržitelného rozvoje.

2 Cíl práce a metodika

Cílem práce je porovnání a vyhodnocení činnosti projektu Zdravé město Litoměřice za jednotlivá období své působnosti. Na základě výstupů za jednotlivá období bude zhodnocena úspěšnost plnění udržitelnosti rozvoje a způsob řešení klíčových problémů města Litoměřic.

Jedním z metodických postupů práce je porovnání sad indikátorů udržitelného rozvoje ve Zdravém městě Litoměřice. Provedená zjištění jsou porovnávána za jednotlivá období působnosti Fóra – Desatera problémů města Litoměřic. Cílem je zjistit, zda sledovaná období působnosti jsou srovnatelná a úspěšná v následném plnění.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V první části bude popsáno a přiblíženo téma udržitelného rozvoje. Teoretická část se konkrétně zabývá definicí pojmu udržitelný rozvoj, jeho podstatou a rozvojem, definováním Agendy 21, jejím popisem a uvedením v činnost v regionální oblasti.

Podklady a zdroje k sepsání teoretické části byly čerpány z odborné literatury, Ministerstva pro místní rozvoj, webových portálů, Zdravých města ČR, Zdravého města Litoměřice apod. V další části budou popsány důležité pojmy související s rozvojem a udržitelností Zdravých měst, podrobněji Zdravého města Litoměřice, místní Agendy 21.

Následující část práce porovnává a vyhodnocuje činnosti projektu Zdravé město Litoměřice za jednotlivá období své působnosti. Na základě výstupů za jednotlivá období je zhodnocena úspěšnost plnění udržitelnosti rozvoje a způsoby řešení klíčových problémů města Litoměřic. Tyto podklady jsou z webových stránek, databází. Veřejně nedostupná data byla čerpána od koordinátorů Zdravého města Litoměřic, a to formou dotazování.

Praktická část práce je zaměřena na rozbor vývoje Společného evropského indikátoru ECI A1, dále je zkoumána spokojenost obyvatel města Litoměřice s místním společenstvím za období působnosti Zdravého města Litoměřic, rozvoj místní Agendy 21. Získaná data jsou zpracována z výročních a závěrečných zpráv koordinátorů Zdravého města Litoměřic, dále z závěrečných průzkumů spokojenosti obyvatel.

V závěru práce je zhodnocení veškerých získaných podkladů, analýzy spokojenosti obyvatel, využívání těchto poznatků v realizaci a rozvoji udržitelnosti města Litoměřic.

Cíle bakalářské práce bylo dosaženo za použití níže uvedených metod a technik:

- studium dokumentů
- komparace jednotlivých období
- dotazníkové šetření mezi obyvateli města Litoměřic

Indikátorem udržitelného rozvoje je zpravidla druh kvantitativní informace, která poskytuje ucelenou a základní informaci o určitém jevu, který se týká udržitelného rozvoje (ovzduší, přírody, vody, krajiny, průmyslu, zemědělství, dopravy, sociální sféry aj.) Sledované prvky indikátorů udržitelného rozvoje ve vybraném Zdravém městě Litoměřice byly čerpány z dostupných informačních zdrojů, z webových stránek města Litoměřice a z databáze MA21 Cenia a internetu.

V průběhu zmapování dostupných indikátorů proběhla vždy konzultace s koordinátorem Zdravého města Litoměřice a MA21. Veškeré dohledané indikátory udržitelného rozvoje byly zkontrolovány, aktualizovány, popřípadě doplněny či upraveny o dodatečné nepublikované informace.

Porovnávány byly výstupy z Desatera Problémů města Litoměřic za uplynulý rok. V každém roce je obyvateli města Litoměřic vyhodnoceno deset nejpálčivějších problémů, které by si přáli vyřešit. Jedná se o problémy v oblasti dopravy, zdraví, školství, životního prostředí, výstavby aj. Tyto výstupy jsou pak prostudovány a vyhodnoceny, dále pak zařazeny ke zpracování do tabulky Microsoft Excel. Zde byla zařazena všechna dostupná data za posledních 10 let fungování Zdravého města Litoměřic. Soulad či nesoulad plnění požadavků obyvatel města Litoměřic je označen číslicí 1 či 0. Analýza indikátoru Spokojenost obyvatel s místním společenstvím je zpracována rovněž pomocí tabulky Microsoft Excel. Pro sledování a analýzu jsou v tabulce zahrnuty hodnoty celkové spokojenosti obyvatel města Litoměřic.

3 Teoretická východiska

3.1 Regionální rozvoj

Odborná literatura definuje pojem region jako navzájem se lišící části zemského povrchu, které jsou vyhraničené na základě zvoleného kritéria. Regionalizace jako taková „spočívá ve sjednocení, vymezení, vyčlenění teritorií, které se vyznačují relativní shodou (podobností) podle nějakého znaku, který na daném stupni považujeme za podstatný a oddělený od teritorií, které tento znak nemají“. (Mičian, 2009)

Peet, Hartwick definují rozvoj z globálního pohledu. Rozvoj představuje zajištění kvalitnějšího života pro všechny obyvatele. V současném vysoce nerovnoměrně vyspělém světě se uvažuje o zabezpečení základních potřeb pro lidský život (dostatek jídla a tekutin, bydlení, zdravé životní prostředí, rovnost a důstojné zacházení).

Regionální rozvoj představuje komplex procesů probíhajících uvnitř regionů a zasahuje do ekonomických, sociálních, environmentálních a dalších proměn regionu. Nejčastěji se jedná o zlepšení kvantitativních (extenzivní rozvoj) a kvalitativních (intenzivní rozvoj) charakteristik konkrétní oblasti. Skokan zdůrazňuje, že k dosažení tohoto společensky žádoucího trendu je třeba multidisciplinárního přístupu. (Skokan, 2004)

Nelze zaměňovat pojem rozvoj za regionální růst, který se projevuje jako zvýšení celkového ekonomického produktu regionu v určitém časovém období. V teorii regionálního rozvoje souvisí regionální růst s polarizovaným rozvojem a nárůstem regionálních disparit.

Podstatné je, že rozvoj by měl být žádoucí, cílený a respektující představy adresátů rozvoje (obyvatel regionu) a společnosti jako celku. Plán regionálního rozvoje obce, kraje, státu by měl vycházet z představ společenství občanů tohoto území. Občané mají možnost rozhodovat mezi jednotlivými vizemi a směry rozvoje v rámci demokratického státu prostřednictvím voleb. Volební programy lze považovat za zjednodušené alternativní koncepce rozvoje.

Rozvoj je spojován s ekonomickým růstem, přičemž stupeň rozvoje se měří pomocí určitých ukazatelů s důrazem na výkonnost ekonomiky obce, regionu, státu. Nelze rozvoj spojovat pouze s ekonomickým růstem, ale je třeba komplexnějšího posouzení.

3.2 Udržitelný rozvoj

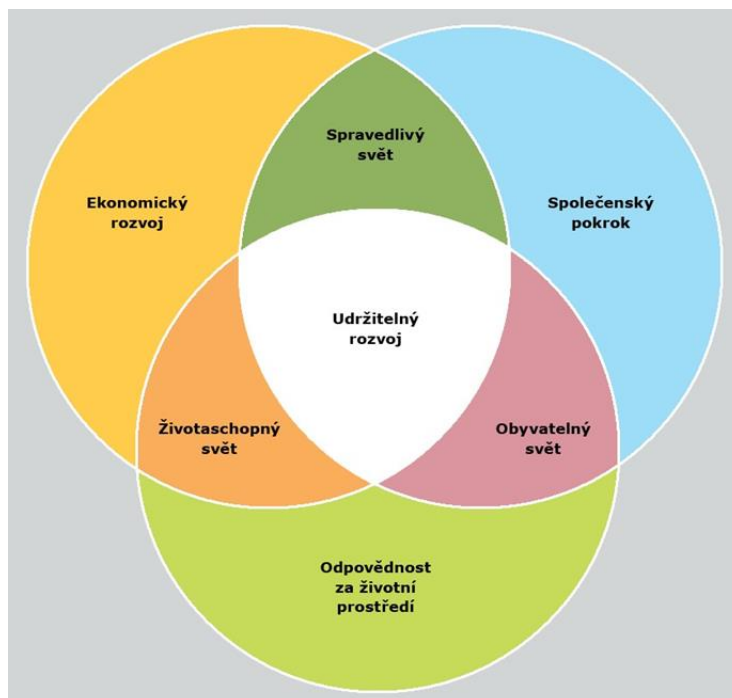
S pojmem udržitelný rozvoj se poprvé setkáváme v roce 1987 v publikaci Naše společná budoucnost, která vznikla na základě zprávy pro světovou komisi OSN pro životní prostředí. Zpráva definuje trvale udržitelný rozvoj jako: „Takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby“(Mezřický, 2005)

V České republice se problematice udržitelného rozvoje věnoval Ivan Rynda, který ve své definici shrnul různé koncepce trvale udržitelného rozvoje. „Trvale udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických nástrojů a technologií uspokojovat sociální potřeby lidí, materiální i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů. Aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich instituce a procesy.“ (Rynda, 2017) Touto definicí vyzývá k respektování základních principů udržitelného rozvoje při tvorbě strategických dokumentů a zvyšování kvality veřejné správy, což odpovídá základnímu pojetí realizace místní Agendy 21.

V České republice je udržitelný rozvoj zakotven v zákoně o životním prostředí č. 17/1992 Sb. v § 6. „Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

Obrázek 1 Vzájemné propojení jednotlivých oblastí a principů udržitelného rozvoje

Zdroj: Vítejte na Zemi, 2013

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR rozlišuje další koncepty definice a pojetí. První koncept se shoduje s konceptem udržitelného rozvoje dle Brudtlandové z r. 1987. Druhý koncept vychází z rovnováhy tří pilířů – ekonomického, sociálního a environmentálního. Tato definice pochází ze světového summitu k udržitelnému rozvoji v Johannesburgu v r. 2002. Udržitelnost souvisí s vyváženým vývojem mezi těmito pilíři, tzn. mezi vývojem ekonomiky, životní úrovní obyvatel a zátěží životního prostředí. Cílem je vyvážený vývoj všech tří pilířů. Třetí koncept je založen na ekonomických principech, respektive na potenciálech kapitálových aktiv (kapitálový přístup k udržitelnému rozvoji). V potaz je brán kapitál lidský, sociální, přírodní, produkční a finanční. V případě, že úhrnný kapitál dlouhodobě roste, tak se vývoj pokládá za udržitelný. (MMR, 2016)

3.2.1 Pilíře udržitelného rozvoje

Pokud chceme hovořit o udržitelném rozvoji, musíme zohlednit tři pilíře – environmentální, ekonomický a sociální. Smyslem udržitelného rozvoje je vzájemná rovnováha těchto tří pilířů, čehož dosáhneme, pokud jeden z pilířů nepotlačí rozvoj druhého nebo třetího pilíře. Systém jako celek je neudržitelný tehdy, když je jeden z pilířů slabý.

Moldan popisuje činnost pilířů takto: „Ekonomická oblast usiluje o udržitelné zvyšování životní úrovně obyvatel. Sociální rozměr obsahuje potřebu důstojného života a rozvoje lidské osobnosti, zdraví, vzdělání, sociální uznání, spravedlnosti, soudržnosti a rozvoje kultury. Environmentální oblast obsahuje nutnost zachovat dlouhodobě na přijatelné úrovni zdroje, které příroda lidské společnosti poskytuje. Koncepce zdůrazňuje harmonický a vyvážený rozvoj všech tří rozměrů.“ (Moldan, 2001)

V rámci sociálního pilíře se zdravá města ČR soustředí na sjednocení všech generačních skupin, prevenci a zdravý životní styl a v neposlední řadě rovná práva. Ekonomický pilíř zajišťuje zejména rozvoj regionů, globální odpovědnost a spolupráci sektorů veřejného, nevládního, neziskového a ekonomického. Zdravá města ČR se v rámci environmentálního pilíře věnují především zmenšení znečištění, využití obnovitelných zdrojů energie, čímž zmírňují dopady na změny klimatu.

3.2.2 Agenda 21

Agenda 21¹ představuje programový dokument OSN, který je jeden ze základních textů udržitelného rozvoje. Jedná se o komplexní dokument schválený OSN na konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji (Summit Země), která se konala 3. – 14. června 1992 v Riu de Janeiru. Ústředním cílem bylo vytvoření společné představy a dosažení trvale udržitelného rozvoje v různých zemích světa. Bylo pomýšleno zejména i na obraz trvale udržitelného rozvoje ve třetích zemích světa. Dále usilovali o proměnu teoretických zásad do praxe, zda je možno dosáhnout celosvětové shody o změně klimatu a o ochraně biodiverzity. V Riu byly dále připraveny a schváleny tři důležité dokumenty. Výsledkem dosaženého konsensu shromáždění bylo podepsání a přijetí. Deklarace o životním prostředí a rozvoji, Agenda 21, Úmluva o ochraně biologické rozmanitosti, Rámcová úmluva o změně klimatických podmínek na planetě Zemi a Zásady obhospodařování lesů. Další diskuse se tematicky týkaly problematice chudoby, hladu, nedostatku pitné vody, klimatických změn, biodiverzity o ochraně lesů, znečištění vodstva, zemědělství, odpadů, emisí uhlíku a pomoci méně rozvinutým zemím v oblastech vzdělávání, přírodních podmínek a zaměstnanosti.

Konference v Riu se za tehdejší Československo zúčastnil federální ministr životního prostředí Josef Vavroušek. Téhož roku byl udržitelný rozvoj začleněn i do naší legislativy, a to konkrétně v aktuálně vydané verzi zákona o životním prostředí. Česká republika aplikuje principy Místní Agendy 21 např. v rámci asociace místních správ Národní sítě Zdravých měst ČR.

Agenda 21 představuje program pro 21. století. Jedná se o Globální strategický a akční plán světového společenství, ale také programový dokument o 40 kapitolách, které se tematicky týkají oblasti práva životního prostředí a principů trvale udržitelného rozvoje.

V kapitole 28 Iniciativy místních úřadů na podporu Agendy 21 se uvádí, že dvě třetiny jsou realizovány na místní úrovni. V praxi tzn. vznik místních Agend 21 na regionální úrovni. (ZM, 2018)

---

¹ Místní Agenda 21 (MA21)

3.2.3 Strategické plánování

Strategické plánování je spolu s komunitním plánováním nástrojem, který pomáhá smysluplně a efektivně řídit město tak, aby se v něm občanům dobře žilo. „Strategické řízení je nástrojem, který společně s komunitním plánováním, tedy s aktivním zapojováním veřejnosti, pomáhá smysluplně a efektivně řídit město tak, aby se v něm občanům dobře žilo. Strategické plánování spočívá v přípravě dokumentů stanovujících předpoklady a zásady hospodářského a sociálního rozvoje řešeného území, nejčastěji řešeného na úrovni regionu, ale případně i v celostátním nebo subregionálním měřítku. Strategické plánování je zpravidla dlouhodobé a bere v úvahu vzájemné podmíněnosti v sociální, ekonomické a prostorové aspekty.“ (Mates, Wokoun, 2001)

Obrázek 2 Strategické plánování

Zdroj: Zdravé město Litoměřice, 2015

Osborne a Gaebler (In Vacek 2006) definují strategické plánování jako: „Strategické plánování je proces, v němž se zkoumá současná situace komunity nebo organizace a možné trajektorie jejího vývoje, stanoví se cíle, vypracovává se strategie k dosažení těchto cílů a monitorují se výsledky.

Proces strategického plánování má následující kroky:

- analýza situace – externí i interní
- diagnóza (identifikace) klíčových problémů, kterým čelí organizace
- stanovení základní mise
- artikulace základních cílů
- vypracování vize – co budeme považovat za úspěch
- vypracování strategie realizace vize a dosažení cílů
- vypracování harmonogramu pro tuto strategii
- monitorování a hodnocení výsledků. Ve veřejném sektoru je nutný další prvek: konsensus. Veřejný sektor má více zájmových skupin než podnik a většina z nich jsou voliči. Aby se cokoliv důležitého změnilo, je třeba souhlasu všech.“

Strategický plán města obsahuje úvod, analytickou a empirickou návrhovou část a závěr. Existují dva přístupy při tvorbě strategického plánu. V rámci expertního přístupu tvoří plán experti za účasti vedení města. Dle toku zpracování informací od vedení dolů se můžeme setkat s označením „přístup shora dolů“. Další možností je komunitní přístup, kdy plán zpracovávají zaměstnanci, občané - zákazníci a zainteresované strany (přístup zdola nahoru). V současnosti je typická kombinace obou přístupů. Struktura strategického plánu města se nachází v tabulce níže.

Tabulka 1 Struktura plánu města

Č.	Název	Popis
1	Úvod	Obsahuje proč, pro koho, jak a kým je plán zpracován, jak byl komunikován a schválen, jak navazuje na jiné dokumenty, jaký je jeho časový rámec. Jde o návod, jak s plánem pracovat.
2	Analytická část	Má dvě hlavní oblasti – profil města (údaje o městě, socioekonomické údaje, životní prostředí atd.) a SWOT analýza nebo jiný druh analýzy.
3	Návrhová část (a pravidla pro zavedení)	Obsahuje nejméně: a) Vizi města b) Cíle obce a cílové hodnoty - indikátory (počet cílů a indikátorů má být přiměřený; indikátory bývají někdy členěny na indikátory výstupu a výsledku) c) Aktivity, akční plány nebo projekty včetně odpovědností d) Finanční rámec (bez něj je plán jen souborem přání a podnětů) e) Pravidla zavedení (implementační pravidla).
4	Závěr	Zhutněné informace o strategickém plánu, kde získat další informace a způsoby komunikace podnětů.

Zdroj: Strategické plánování pro obce, města a regiony, 2012

3.2.4 Místní Agenda 21 a Zdravá města ČR

Česká republika nabízí městu, obcím či regionům pomoc v rozvoji a nalezení cesty k udržitelnému rozvoji a možnost aktivního zapojení se do projektu Zdravých měst a místní Agendy 21. Připojení se do tohoto projektu znamená aktivní podporu udržitelného rozvoje na místní úrovni, zkvalitnění vedení veřejné správy, zkvalitnění v komunikaci s obyvateli měst, obcí a regionů, dále pak organizace komunitního plánování a navazování nových partnerství. Tato města již pracují pod záštitou asociace Národní síť Zdravých měst ČR.

Obrázek 3 Logo místní Agendy 21

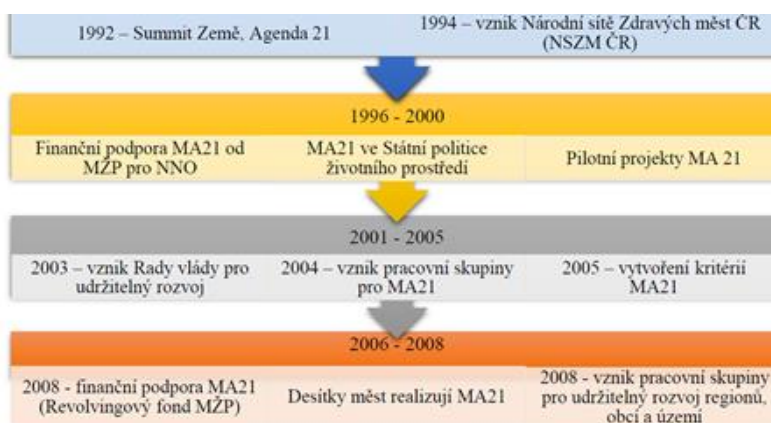

Zdroj: Místní Agenda 21 Životní prostředí České republiky, 2008, CENIA, česká informační agentura životního prostředí, Studio Press s. r. o.

3.2.5 Místní Agenda 21 v ČR

Místní Agenda (MA) se v ČR uplatňuje od roku 1991 v souvislosti s významným milníkem - vznikem mezinárodně certifikované organizace WHO (Světová zdravotnická organizace). V roce 2003 vznikla Rada vlády pro udržitelný rozvoj a následně i Pracovní skupina pro místní Agendu 21 (MA 21), jejímž úkolem bylo vyhodnocení úrovně místní Agendy 21 dle Kritérií MA21. Pilotní projekt Zdravá města a místní Agenda 21 byly úspěšné a získaly finanční podporu. Realizace pilotního projektu sklídila velký úspěch a desítky měst realizovaly místní Agendu 21. V roce 2006 Ministerstvo vnitra ustanovilo místní Agendu 21 jako jednu z oficiálních metod pro zlepšení a zkvalitnění veřejné správy. V současnosti jsou Zdravá města a realizace MA21 podporovány legislativně i finančně ústředními orgány, čímž se rozšiřuje síť Zdravých měst a MA21 po celém území ČR.

Obrázek 4 Významné milníky na cestě k MA21 v ČR 1991 - 2008

Zdroj: Místní Agenda 21 Životní prostředí České republiky, 2008, CENIA, česká informační agentura životního prostředí, Studio Press s. r. o.

Aplikace místní Agendy 21 je založena na spolupráci subjektů (obyvatelé, nízkoprahová zařízení, nevládní neziskové organizace a spolky, zdravotnická zařízení a široká veřejnost). Hlavními realizátory místní Agendy 21 jsou jednotlivé regiony, města a obce, které zavádějí principy trvale udržitelného rozvoje do praxe v místních podmínkách. Místní Agenda 21 představuje proces rozvoje místního společenství a využití území. Plány místní správy se tvoří za účasti a ve spolupráci s občany a organizacemi, přičemž přistoupení k místní Agendě 21 je dobrovolné.

Kritéria MA21 vznikla v průběhu roku 2004 pod záštitou Pracovní skupiny pro místní Agendy 21(PSMA21) při Radě vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR). Hlavním cílem je monitoring úrovně MA21 v jednotlivých obcích, městech a regionech.

Města, obce, místní akční skupiny i regiony budou moci dle jasně definovaných parametrů prokázat, že v praxi uplatňují MA21 a na jaké úrovni MA21 se nacházejí. Sledování stavu procesu MA21 pomocí Kritérií MA21 může být využíváno jako podpůrný prostředek pro žádosti o granty EU a o podporu z vybraných dotačních titulů jednotlivých resortů či krajů (aktivní MA21 budou mít do budoucna větší šanci na tyto zdroje a dotace dosáhnout).

K 1. 1. 2010 došlo k aktualizaci sady kritérií MA21 tak, aby lépe vyhovovaly rozdílným typům municipalit. Nejzávažnější změnou je rozdělení registrovaných subjektů do šesti skupin dle typu. K 1. 1. 2013 došlo k přeřazení MAS z typu ostatní do samostatného typu místní akční skupina, která může v rámci procesu MA21 soutěžit o získání kategorií.

Dle platných kritérií pro MA21 je možná registrace malých obcí s počtem obyvatel do 2000. V případě hraničního počtu obyvatel (těsně nad 2000) lze zařazení možno projednat se zástupci PS MA21. U statutárních měst i jednotlivých městských částí je možná registrace rovněž jako Obec. Mikroregion je označení sdružení několika obcí vzniklé v zájmu naplnění společného cíle (př. vznik z vlastní iniciativy, nikoliv na popud vyššího orgánu nebo z nařízení zákona).

Místní akční skupina (MAS) je založena na principech místního partnerství. Cílem je podpora a rozvoj venkova. Zastupují ji organizace např. společenství občanů, nevládních organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci). Podílejí se na zvýšení kvality života na venkově, v zemědělství, napomáhají při získávání finanční podpory z EU národních programů v příslušném regionu. Spřátelené organizace, soukromé, nevládní, neziskové organizace a firmy, usilující o registraci v systému MA21 spadají do skupiny ostatní. (Cenia, 2017)

Místní Agenda 21 představuje jeden ze způsobů, jak zkvalitnit fungování veřejné správy tzv. „good governance²“. Pro kvalitní a fungující MA21 je podstatné dobře a strategicky plánovat, řídit, organizovat aktivity tak, aby probíhalo zapojení pokud možno všech generací obyvatelstva. Dále pak ustanovovat rozhodovací procesy, podporovat rozvíjení partnerství, to vše by mělo být sledováno a měřeno pomocí indikátorů udržitelného rozvoje MA21. Tyto veškeré aktivity by měly udržovat, monitorovat klíčové procesy, které jsou podstatné k trvale udržitelnému rozvoji v místních podmínkách jednotlivých regionů. Pracovní skupina pro místní Agendy 21 při Radě vlády pro udržitelný rozvoj vytvořila sadu Kritérií místní Agendy 21 a webovou databázi MA21, kam jednotlivé obce, města a regiony dokládají plnění jednotlivých kritérií. Databázi MA21 provozují organizace CENIA, Česká informační agentura životního prostředí, která je příspěvkovou organizací Ministerstva životního prostředí ČR.

---

² Good governance v překladu dobré řízení chápeme širším slova smyslu jako zlepšování vlády a správy věci veřejných, které má za cíl udržení legitimacy a důvěry lidí vůči vládě. Charakteristická je transparentnost, participace, kompetentnost apod.

3.2.6 Strategie a kritéria MA21

Kritéria MA21 jsou definované parametry včetně pravidel hodnocení. Tato kritéria každoročně stanovuje a schvaluje Pracovní skupina MA21. Obsahem dokumentu jsou:

1. Pravidla pro dokumentaci a hodnotící akce
2. Kritéria MA21 a upřesňující Pravidla hodnocení
3. Pravidla pro místní obhajobu MA21
4. Pravidla pro národní přehlídku MA21
5. Informační zdroje a přílohy

Kritéria MA21 jsou rozdělena do čtyř základních kategorií, přičemž každá kategorie má svá kritéria a jasně měřitelné ukazatele, které hodnotí úroveň realizace procesu MA21 v dané municipalitě.³ Předpokladem pro splnění celé kategorie je splnění a zdokumentování všech obsažených Kritérií MA21.

Zdravá města jako realizátoři MA21 se řadí do kategorií A-D, případně do kategorie *zájemci*. Do kategorie A řadíme ta nejpokročilejší města. Sada kritérií MA21 byla rozdělena na: malé obce (obce s počtem obyvatel do 2000), obce (podle § 1 Zákona 128/2000 Sb. o obcích), mikroregiony (sdružení několika obcí za účelem dosažení společného cíle), kraje (vyšší územní samosprávné celky), MAS – Místní akční skupiny (společenství založené za účelem rozvoje venkovského regionu) a ostatní (soukromé, nevládní, neziskové subjekty). (Cenia, 2016)

Hlavními významy kritérií MA21 jsou ta, že města, obce i regiony mohou prokázat, že v praxi uplatňují MA21 a případně, na jaké úrovni MA21 se nacházejí, ale také lze sledování stavu procesu MA21 využít jako podpůrného prostředku pro žádosti o granty EU a podporu z vybraných dotačních titulů jednotlivých rezortů či krajů. (Dušek, Pána, 2012)

---

³ Municipalita – městská samospráva, magistrát [volení radní v čele s primátorem a oborová úředníci]

Tabulka 2 Základní kategorie „A - D“ Místní Agendy 21

Kategorie „Zájemci“	- zahrnuje všechny evidované zájemce o problematiku MA21, např. neziskové organizace
Kategorie D „START“	- „začátečnická“ úroveň MA21, organizační zajištění procesu MA21
Kategorie C „STABILIZACE“	- mírně pokročilá úroveň MA21, aktivní zapojení veřejnosti, politické zastřešení procesu MA21
Kategorie B: „SYSTEM ŘÍZENÍ“	- zavedení a používání systému řízení municipality dle zásad MA21
Kategorie A „DLOUHODOBÝ PROCES“	- nejvyšší úroveň MA21, strategický a dlouhodobý rozvoj municipality za aktivní účasti veřejnosti, založený na principech udržitelného rozvoje a směřující ke zvyšování kvality života svých občanů.

Zdroj: MA 21,2017

První město, které obhájilo nejobtížnější Kategorii A Kritérií MA21 se v roce 2013 stalo Zdravé město Chrudim. Kategorii B se v roce 2013 se podařilo obhájit pěti Zdravým municipalitám: Litoměřice, Vsetín, Kopřivnice, Křižánky, Drahanská Vrchovina.

3.2.7 Zdravá města ČR

Zdravá města, obce a regiony zastřešuje asociace Národní síť Zdravých měst ČR (NSZM ČR), která je certifikována ze strany světové zdravotnické organizace jako kvalitní realizační platforma Projektu Zdravé město WHO v ČR. (Dušek, Pána, 2012)

Zdravá města, obce, kraje, regiony realizují MA21 a zaobírají širokou škálu činností, především komunitní plánování, environmentální management, partnerství mezi organizacemi, aktivity podporující zapojení všech generací, aktivní účast v národních i mezinárodních projektech např. Den Země, Světový den bez tabáku, Národní bez úrazů, Evropský týden mobility ...atd.

Obrázek 5 Logo Národní sítě Zdravých měst

Zdroj : Zdravá města, 2002

NSZM ČR⁴ má 130 členů, s regionálním vlivem na 2152 měst a obcí, ve kterých žije 5,423 milionu obyvatel (52% populace ČR).

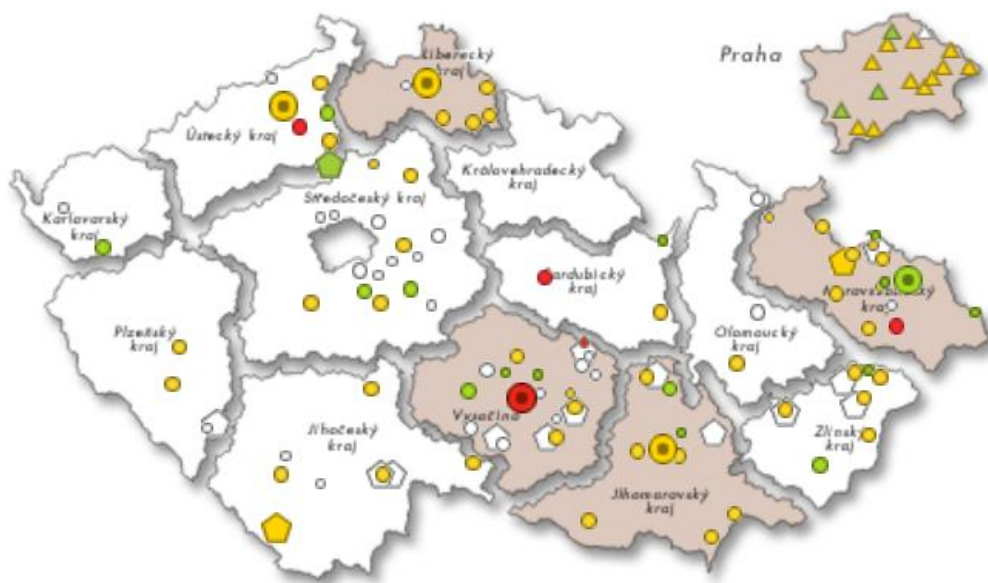
---

⁴ NSZM ČR – Národní síť Zdravých měst ČR

Zdravá města, obce, regiony – přehled

- ⦿ krajské město
- město
- obec
- △ městská část
- ⬡ mikroregion, MAS

Obrázek 6 Zdravá města v ČR

Zdroj: Zdravá města, 2019

3.2.8 Indikátory udržitelného rozvoje Zdravých měst ČR

Vývoj udržitelného rozvoje je sledován indikátory udržitelného rozvoje, které slouží k porovnání hodnot s dalšími oblastmi sledování trendů atd. Indikátory dále sledují úspěšnost plánovacích a rozhodovacích procesů, konkrétních projektů a snaží se naplňovat koncept udržitelného rozvoje. Zprostředkovávají obcím porovnávání svých výsledků, a to nejen mezi sebou, ale i v čase a mohou si vzájemně vyměňovat získané poznatky a aplikovat řešení, která se díky sledovaným ukazatelům jeví i v jiném městě jako účinná.

Postupně byla vytvořena skupina indikátorů, které je možno použít pro měření skutečnosti a vyjádřit tím udržitelnost rozvoje jednotlivých obcí, regionů, států. Příkladem je sada Společných evropských indikátorů (ECI).

Společné evropské indikátory jsou sadou navrženou Evropskou komisí v roce 1999.

Města a obce v České republice:

- Indikátor A1 Spokojenost občanů s místním společenstvím
- Indikátor A2 Místní příspěvek globálním a klimatickým změnám
- Indikátor A3 Mobilita a místní přeprava cestujících
- Indikátor A4 Dostupnost místních veřejných parků (prostranství) a služeb
- Indikátor A5 Kvalita místního ovzduší
- Indikátor B6 Cesty dětí do a ze školy
- Indikátor B7 Nezaměstnanost
- Indikátor B8 Hluk
- Indikátor B9 Udržitelné využívání území
- Indikátor B10 Ekologická stopa

(Šilhánková a kol., 2011)

Charakteristické pro indikátory je, že umožňují rozšířenou sadu ověřovacích pozorování zapracovat do tvorby politiky. Když se objeví nové poznatky nebo se změní pohled na problém, datové toky mohou být vylepšeny. Indikátory mohou být popisné, vztahující se k výkonu, účinnosti, účelnosti politiky nebo celkovému blahu, ale v kontextu udržitelného rozvoje je jejich integrace mezi různými politickými arénami nejpodstatnější. Dnes je asi největší překážkou naše neschopnost vybrat ten správný signál nebo indikátor a učinit rozhodnutí ve správný čas. Rámec indikátorů musí pokrývat proces od začátku do konce – monitorování, hodnocení a prozkoumávání, rozhodnutí, jednání – a být transparentní po celý tento proces. (Hák, Moldan, Dahl, 2007)

Indikátory umožňují zapracovat rozšířenou sadu ověřovacích pozorování do tvorby politiky. Indikátory se mohou se vztahovat k popisu, výkonu, účinnosti, účelnosti politiky nebo celkovému blahu. V kontextu udržitelného rozvoje je nejpodstatnější jejich integrace mezi různými politickými arénami. Rámec indikátorů musí pokrývat proces od začátku do konce (monitorování, hodnocení, prozkoumávání, rozhodnutí, jednání) a být po celou dobu transparentní. (Hák, Moldan, Dahl, 2007)

4 Vlastní práce

4.1 Město Litoměřice

Město Litoměřice leží na soutoku řek Labe a Ohře v severních Čechách v Ústeckém kraji. Město a jeho okolí je v současnosti významným zemědělským centrem, které je celostátně známé každoroční výstavou Zahrada Čech. Město je z historického hlediska proslulé jako královské město s četnými privilegii včetně pěstování a zpracování vinné révy. Brzy po svém založení mezi lety 1219 až 1228 si Litoměřice vydobily čelní postavení v severozápadní části Čech. Město má od pradávna výhodnou polohu, je chráněno ze severu i západu Českým středohořím a díky řece Labe je úrodnou oblastí. Tato pozice se však stala v době rozvoje průmyslu nevýhodou. Nedostatek vhodných pozemků pro výstavbu průmyslových areálů bránil dalšímu rozvoji Litoměřic, což umožnilo vzestup a pozdější dominanci městu Ústí nad Labem.

Celková rozloha města Litoměřice činí 17,99 km² a dle údajů ČSÚ z roku 2017 zde žije 24 168 obyvatel. Spolu s Terezínem, Bohušovicemi nad Ohří a Lovosicemi, které se nachází v bezprostřední blízkosti města, tvoří aglomeraci čítající necelých 40 000 obyvatel. (město Litoměřice, 2018)

Litoměřice jsou výhodné z hlediska dopravní dostupnosti. V blízkosti vede mezinárodní silnice E55 a dálnice D8 Praha – Drážďany. Městem prochází dvě železniční tratě, přičemž první z nich je ve směru Lysá nad Labem – Děčín a je určena převážně pro nákladní dopravu a druhá je ve směru Česká Lípa – Lovosice a je určena především pro přepravu osob. Významná je také rekreační lodní doprava, která přispívá k atraktivitě města jako jedné z cílových plavebních lokalit.

Obrázek 7 Litoměřice

Zdroj: *Litoměřice.cz*, 2019

4.2 Zdravé město Litoměřice

Od roku 2002 je město Litoměřice součástí Národní sítě Zdravých měst. Hlavním cílem projektu Litoměřice – Zdravé město je snaha o navázání aktivní spolupráce s obyvateli, rozvíjet město tak, že se bude zvyšovat kvalita a bezpečí života obyvatel. Součástí Projektu je i realizace celostátních kampaní, mezi které patří Evropský týden mobility, Národní dny bez úrazu, Světový den bez tabáku, Den Země, Dny zdraví. V rámci projektu probíhají rovněž veřejné diskuze, kde je možno za účasti obyvatel a zástupců města vyjádřit se k jednotlivým oblastem města. Obyvatelé mají možnost otevřeně diskutovat k tématu rozvoje města a rovněž i ukázat na problémové oblasti v Litoměřicích. Tyto diskuze probíhají každoročně pod názvem např. kulaté stoly, panelové diskuze a v neposlední řadě Fórum Zdravého města.

Zdravé město Litoměřice vytvořilo interní grantový systém, který podporuje organizace a aktivní občany, kteří chtějí svou činností přispět k zvýšení kvality života nebo se podílet na rozvoji ve městě. Grantový systém Zdravého města Litoměřice každoročně rozděljuje žadatelům finanční částku ve výši 150 000,- Kč. V rámci grantu probíhají akce, které podporují a aktivizují život všech věkových kategorií obyvatel města.

Město Litoměřice získalo v roce 2018 ocenění kategorie A, byla to již druhá obhajoba nejvyšší úrovně místní Agendy 21. Získání ocenění je ukázkou kvalitního života a rozvoje v Litoměřicích. V České republice získalo toto ocenění už jen město Chrudim.

Obrázek 8 Logo Zdravého města Litoměřice

Zdroj: Zdravé město Litoměřice, 2018

4.3 Fórum aneb „Desatero problémů města Litoměřice“

Fórum aneb Desatero problémů Litoměřic je diskuzní fórum, kde se občané Litoměřic mohou vyjádřit k problémům města, konkrétně, co se jim ve městě nelíbí, co by rádi změnili. Veřejné diskuzní fórum Desatero problémů Litoměřic, jinak mezi lidmi zkráceně přezdívané „Fórum“, probíhá každý rok vždy na jaře v prostorách bývalého gotického hradu, nyní nazývaném Hrad Litoměřice. Této akce se pravidelně účastní kompetentní představitelé Zdravého města Litoměřice, Místní agendy 21, starosta města Litoměřice, radní, zastupitelé, zástupci a vedoucí pracovníci městského úřadu. Poznatky vznesené občany na tomto veřejném projednání jsou pro představitele města cenné, protože tím získají názor svých občanů a mohou realizovat změny v jednotlivých oblastech, které jsou obyvatele města důležité.

Obrázek 9 Vytyčení klíčových problémů města Litoměřic

Zdroj: Litoměřice radniční zpravodaj, 2017

Z Fóra každoročně vzejde 10 klíčových problémů, které si sami občané obodují podle důležitosti. Účastníci diskuzního fóra jsou vybaveni oranžovými lepítky a udělují hlasy projektům, které si podle nich žádají realizaci. Náměty definované v proběhlém diskusním fóru jsou následně ověřeny anketou a sociologickým průzkumem. V následném ověřování anketou se musí vyjádřit více než 500 respondentů. Není výjimkou, že klíčové problémy vzešlé z veřejného projednání nezískají v anketě a sociologickém průzkumu dostatečnou podporu. Po veřejném fóru „Desatero problémů Litoměřic“ se vždy vyhlášovala dále anketa pro občany, kteří se diskuzního setkání nemohli z jakýchkoli důvodů zúčastnit. Anketa měla listinnou podobu a občané měli možnost hlasovat o TOP problému, který by město mělo řešit, popřípadě doplnit svůj návrh problému. S rozvojem komunikačních nástrojů a rozmáhající se technikou se podoba ankety transformovala z listinné do elektronické podoby. Ke zpracování ankety využívá Město Litoměřice již několik let spolupráci se společností Demokracie. Tato společnost vytvořila algoritmus kladných a záporných hlasů. *(Příloha 1)*

U anket a veřejných projednání často dochází k lobbingu zájmových skupin. Aby město zjistilo objektivní pohled občanů na problémy města, nechává si vypracovávat po fóru sociologický průzkum na reprezentativním vzorku obyvatel. Tuto službu městu zajišťuje společnost Mindbridge.

S výstupy z Fóra, ankety a sociologického průzkumu je seznámeno Zastupitelstvo města Litoměřice. Zastupitelstvo pověří Radu města, aby se zabývala řešením formulovaných problémů. Rada je poté předá zainteresovaným odborům a komisi Zdravého města a MA21, rovněž také Oddělení projektů a strategií, které začlenění formulované problémy do aktuální verze strategického plánu a jeho akčního plánu – Plánu zdraví a kvality života.

Zdravé město Litoměřice nezapomíná ani na nejmladší obyvatele Litoměřic a vytvořilo pro ně Dětské zastupitelstvo (DZ), které je aktivně zapojeno do všech projektů města Litoměřice, př. Den Země, Evropský týden mobility, nekuřácké provozovny atd.

Dětské zastupitelstvo funguje od roku 2002 na základě iniciativy Střediska ekologické výchovy SEVER a probíhá podobně jako běžné Zastupitelstvo města Litoměřice. Jako velmi pozitivní krok města Litoměřice bylo, že město přijalo již od založení Dětského zastupitelstvo jako regulérního partnera. Dětské zastupitelstvo, nyní Zastupitelstvo mládeže se skládá ze dvou zástupců základní nebo střední školy města Litoměřice. Probíhají rovněž volby zástupců školních senátů a parlamentů. Žáci a studenti se setkávají jednou týdně. V průběhu zasedání se zabývají tématy z oblastí, které do jisté míry ovlivňují volný čas dětí a mládeže, jako je např. životní prostředí a život ve školách. Hlavním cílem Zastupitelstva mládeže je možnost aktivního zapojení dětí a mládeže do zlepšování života ve městě Litoměřice a okolí.

Obrázek 10 Logo Dětského zastupitelstva

Zdroj: Zdravé město, 2019

4.4 Klíčové problémy města Litoměřice a jejich řešení

4.4.1 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů Litoměřic v roce 2008

V roce 2008 od obyvatel města Litoměřice vzešly tyto nejtíživější návrhy. Jako největší problém obyvatelé města viděli v příjezdu do města a průjezdu městem. Tento a další problémy vyzdvižené v rámci fóra jsou uvedeny v tabulce (viz *tabulka 1*). S výstupy z Fóra bylo seznámeno Zastupitelstvo města Litoměřice. Zastupitelstvo pověřilo Radu města zabývat se řešením formulovaných problémů. Rada je předala zainteresovaným odborům a komisi Zdravého města a MA21 a také Oddělení projektů a strategií začleněním formulovaných problémů do aktuální verze strategického plánu a jeho akčního plánu – Plánu zdraví a kvality života.

Tabulka 3 Klíčové problémy rok 2008

Klíčové problémy rok 2008	
1.	Příjezd do města a průjezd městem
2.	Separace odpadů včetně biodpadu
3.	Parkování

Problematika příjezdu a vjezdu do města je velmi závažná. V roce 2008 byl jediným silničním propojením města pouze starý „Tyršův most.“ Situaci negativně ovlivnily povodně v roce 2002, kdy bylo město Litoměřice „odříznuto“ od všech důležitých silničních tahů. Město reagovalo zahájením stavby nového přivaděče, který byl veden nad úroveň stoleté vody. Provoz nového přivaděče Mostu generála Chábery byl zahájen v prosinci 2009. Tento most umožňuje průjezd všech vozidel i v době povodní (př. v roce 2012,2013).

Průjezdnost městem byla příznivě ovlivněna zákazem průjezdu nákladní dopravy centrem. Od 22. 11. 2016 mají nákladní auta vjezd do centra Litoměřic zakázán a na několika místech bylo instalováno nové dopravní značení zakazující vjezd automobilům nad 12 tun. Od roku 2018 je v Litoměřicích MHD zdarma. Město Litoměřice uzavřelo novou smlouvu s novým dopravcem a došlo k navýšení ze dvou městských linek na čtyři linky.

4.4.2 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2009

Tento rok proběhla akce s vyšší účastí obyvatel města Litoměřice, přišlo 130 účastníků. Tito občané přišli diskutovat ke stolům zastoupeným odpovědnými pracovníky MěÚ Litoměřice. Letošní setkání vytipovalo 13 nejpálčivějším problémů. Z toho tři největší problémy byly předány Zastupitelstvo města v prosinci 2009. Zastupitelstvo pověřilo Radu města stanovením garantů za jednotlivé problémy a jejich řešení.

Tabulka 4 Klíčové problémy roku 2009

Klíčové problémy rok 2009	
1.	Zviditelnit a zvýšit činnost městské policie (zejména na sídlištích)
2.	Udržet personál ve zdravotnických zařízeních
3.	Řešit parkování ve městě

Město zvýšilo počet strážníků na 33. K dispozici jim byla pořízena 3 vozidla a 3 elektrokola a přibýlo více pochůzkových kontrol. Služba Městské policie má nepřetržitý 24 hodinový provoz, přičemž počet strážníků v denní směně je 6-8, při noční směně 4-6. Došlo k rozšíření městského kamerového systému na 50 kamer. Ve spolupráci s PČR byly zavedeny okrskové části města Communiting policing. V rámci prevence Zdravé město Litoměřice se uskutečnilo několik akcí s bezpečnostní tematikou a Městská policie se vždy těchto akcí účastní a představuje všem věkovým kategoriím svou činnost. Městská policie vymáhá dodržování vyhlášek (zejména spojených s pejskaři).

4.4.3 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2010

V roce 2010 se konalo Fórum Zdravé město za účasti cca 130 účastníků.

Tabulka 5 Klíčové problémy v roce 2010

Klíčové problémy rok 2010	
1.	Zastavit chystanou zástavbu v blízkosti Ochranného pásma národní přírodní památky – Bílá stráň
2.	Zrealizovat II. Část Západní komunikace a II/247 Přivaděč k průmyslové zóně Prosmyky
3.	Utvořit ucelený program zaměřený na prevenci soc. patologických jevů dětí a mládeže

Na základě stížnosti obyvatel města na zahájení výstavby nepovolené stavby v oblasti NPP Bílá stráň vzešel tento klíčový problém. Oficiální reakcí města bylo dodržení Územního plánu Litoměřic, které schválilo zastupitelstvo. Výstavba nepovoleného objektu byla dokončena, avšak k dalším výstavbám již nedošlo.

4.4.4 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2011

V roce 2011 proběhlo diskuzní Fórum za účasti 125 osob.

Tabulka 6 Klíčové problémy v roce 2011

Klíčové problémy roku 2011	
1.	Zachování mamografického pracoviště
2.	Schválení prodeje bytů v centru města a adekvátně investovat do stávajícího bytového fondu
3.	Podpořit bezbariérovost ve městě a vybudování nedaleké zastávky MHD u domu seniorů

V Litoměřicích se uvažovalo o zrušení mamografického pracoviště v Městské nemocnici z finančních problémů, což vyvolalo velkou nevoli od obyvatel města. Ženy argumentovaly dlouhou čekací dobou na vyšetření v nejbližší ústecké poliklinice. Předsedkyně Správní rady Městské nemocnice v Litoměřicích znovu jednala s představiteli MZ ČR, odbornou komisí a stávajícím scr. centrem v Ústí nad Labem a potvrdila stávající závěr, že není šance na znovuootevření otázky zřízení detašovaného satelitního pracoviště v Litoměřicích. Činnost stávajícího mamografického pracoviště byla ukončena k 31. 8. 2012 z důvodu ukončení životnosti přístroje. V současné době již mamograf v Litoměřické nemocnici již opět funguje.

4.4.5 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2012

V roce 2012 proběhlo diskuzní Fórum za účasti 150 osob.

Tabulka 7 Klíčové problémy roku 2012

Klíčové problémy rok 2012	
1.	Vybudovat multigenerační a relaxační zóny
2.	Vytvořit nadchod pro chodce u Horního nádraží ČD
3.	Řešit dopravní situaci ve městě vybudováním přivaděče od nového mostu Generála Chábery do Pokratic a přeložku silnice I/15 na Českou Lípu

Město revitalizovalo městské Jiráskovy sady, rozšířilo odpočinkové zóny na Střeleckém ostrově, doplnilo mobiliáře (uzamykatelné skříně, herní prvky, pétanque), zřídilo nová hřiště na sídlištích v Pokraticích a v neposlední řadě hledalo dotační prostředky na vybudování dalších odpočinkových zón pro další generace.

4.4.6 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2013

V roce 2013 proběhlo diskuzní Fórum za účasti 170 osob.

Tabulka 8 Klíčové problémy roku 2013

	Klíčové problémy rok 2013
1.	Podporovat aktivity Knihovny K.H. Máchy, zřídit výtah
2.	Zřídit zubní pohotovost
3.	Zlepšit úklid veřejných prostranství

Město i nadále podporuje aktivity spojené s knihovnou K. H. Máchy a zřídilo nový výtah, který umožní dostupnost knihovny pro seniory, maminky s kočárky a zdravotně postižené občany, jimž bylo horní patro knihovny takřka nedosažitelné.

4.4.7 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2014

V roce 2014 proběhlo diskuzní Fórum za účasti 200 osob.

Tabulka 9 Klíčové problémy v roce 2014

	Klíčové problémy v roce 2014
1.	Úplné zrušení heren a automatů ve městě
2.	Zlepšit cyklodopravu ve městě
3.	Podporovat bydlení pro nízkopříjmové skupiny obyvatel

Dne 13.3 2014 byly schváleny Zastupitelstvem města (ZM) nové vyhlášky (vyhláška č.2/2014 o regulaci provozování sázkových her, loterií, dále vyhláška č.3/2014 o omezení propagace sázkových her). Vyhláška byla aktualizována v roce 2018, kdy došlo k regulaci některých hazardních her v Litoměřicích. Vyhláška byla vyvěšena na úřední desce.

4.4.8 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2015

V roce 2014 proběhlo diskuzní Fórum za účasti 200 osob.

Tabulka 10 Klíčové problémy v roce 2015

Klíčové problémy v roce 2015	
1.	Po opravě Tyršova mostu zajistit odklon nákladní dopravy z centra města
2.	Revitalizovat městskou tržnici
3.	Vybudovat workoutové hřiště

V Litoměřicích byl z důvodu rekonstrukce od 1. dubna 2015 uzavřen Tyršův most. Oprava trvala 13 měsíců. Docházelo k prodloužení dokončení stavby, zvýšení stupně provozu ve městě, komplikacím v dopravě. Z tohoto důvodu obyvatelé kladli důraz na dokončení rekonstrukce a odklonu nákladní dopravy z centra města.

Město jednalo s Policií ČR a Správou údržby silnic (SÚS) o změně dopravního značení a zpracování projektové dokumentace. Dále město jednalo s ŘSD o přeložce I/15 studie ŘSD a s Krajským úřadem územních komunikací o přípravě projektové dokumenty a realizaci stavby II./247 – přivaděč. Dalším bodem realizace této problematiky byl úplný zákaz průjezdu nákladní dopravy centrem.

4.4.9 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2016

V roce 2016 proběhlo diskuzní Fórum za účasti 212 osob.

Tabulka 11 Klíčové problémy v roce 2016

Klíčové problémy v roce 2016	
1.	Rekonstruovat plavecký bazén
2.	Vymáhat dodržování vyhlášek (zvláště spojených s pejskaři) městskou policií
3.	Zajistit výstavbu nových startovacích bytů pro mladé

Město přidalo projekt rekonstrukce plaveckého bazénu do zásobníku projektů města. Nadále hledá vhodný dotační titul. Tento podnět vzešel od obyvatel města na základě vytíženosti plaveckého bazénu, zastaralého vybavení a venkovního příslušenství.

4.4.10 Fórum Zdravého města aneb Desatero problémů města Litoměřic 2017

V Domě kultury města Litoměřice proběhlo v dubnu 2017 diskuzní Fórum za účasti cca 200 osob.

Tabulka 12 Klíčové problémy v roce 2017

	Klíčové problémy v roce 2017
1.	Vybudovat víceúčelovou sportovní halu
2.	Omezit množství parkovacích míst na Mírovém náměstí
3.	Zvýšit monitoring stavu ovzduší a určit znečišťovatele

Město odkoupilo projektovou dokumentaci na výstavbu „Multifunkční haly na Výstavišti Zahrada Čech“ od Zahrada Čech s.r.o., na kterou bylo vydáno stavební povolení dne 9. 10. 2015. Zastavěná plocha sportovní haly je 2154 m², rozměry haly 60,40 x 36,46 m. Využití je plánováno pro sportovní a výstavní provoz, konferenční účely a kulturní akce. Město bude usilovat o získání vhodného dotačního titulu na výstavbu sportovní haly. V roce 2018 zažádalo město o dotaci MŠMT. V případě, že bude dotace přiznána, bude realizace stavby zahájena v roce 2019.

4.5 Zhodnocení realizace fóra

Město Litoměřice využívá poznatků vzešlých z Fóra pro zlepšení kvality života v Litoměřicích. Každý bod důkladně projednává a přemýšlí nad návrhy řešení daného problému. V průběhu deseti let si lze všimnout, že účast obyvatel na Fóru nepatrně stoupá, zvyšuje se propagace a informovanost mezi obyvateli města, dochází ke generačnímu sjednocení a v neposlední řadě lidé ztrácejí ostych a dokáží o věcech jednat s představiteli města přímo na diskuzním fóru.

Nejčastější problémy vycházejí z aktuální dopravní situace ve městě, volnočasového vyžití obyvatelstva, dodržování ochrany a pořádku ve městě, hazardu, zajišťování zdravotní péče a v neposlední ochraně přírody.

Dalšími problémy, o kterých se v průběhu let jednalo, byla separace odpadů, včetně bioodpadu, parkování ve městě a na sídlištích, udržení personálu ve zdravotnických zařízeních, tvorba uceleného preventivního sociálního programu pro děti a mládež, schválení prodeje bytů v centru a adekvátní investice do stávající bytového fondu, podpora bezbariérovosti ve městě, vyřešení problematiky přechodu u Horního nádraží ČD, zřízení zubní pohotovosti, zlepšení úklidu veřejných prostranství, nové startovací byty pro mladé, zvýšení monitoringu stavu ovzduší a určení znečišťovatele, revitalizace centra města, cyklodoprava ve městě.

Z tabulek vyplývá, že nejdůležitějšími problémy obyvatel města Litoměřice se týkají oblasti dopravy, životního prostředí, sociálních jistot, bezpečnosti a zdravotnictví. Aktuální pohled na situaci ve Zdravém městě Litoměřice lze analyzovat z dotazníkového šetření, které bylo provedeno v rámci této bakalářské práce.

4.6 Zhodnocení dotazníkového šetření

V rámci praktické části této bakalářské práce bylo uskutečněno dotazníkové šetření. Cílovou skupinou bylo obyvatelstvo Litoměřic a blízkého okolí. Výzkumný vzorek je tvořen 214 respondenty. Otázky se týkaly projektu Zdravé město Litoměřic, Fóra Litoměřice a spokojenosti obyvatel s kvalitou života v Litoměřicích. (viz. *Příloha č. 2*)

Cílem dotazníkového šetření bylo zjištění spokojenosti obyvatel Litoměřic s kvalitou života ve městě a jejich míra povědomí o Projektu Zdravé město Litoměřice. Dotazníkové šetření probíhalo v únoru 2019. Dotazník byl vypracován v aplikaci Survio. Vytvořený on-line dotazník byl distribuován obyvatelům Litoměřic prostřednictvím sociální sítě Facebook a emailu s doprovodným úvodním textem. Úvod dotazníku byl věnován charakteristice respondenta. Dotazník se skládal z 9 uzavřených otázek a jedné otevřené otázky. Šetření se zúčastnilo 214 respondentů.

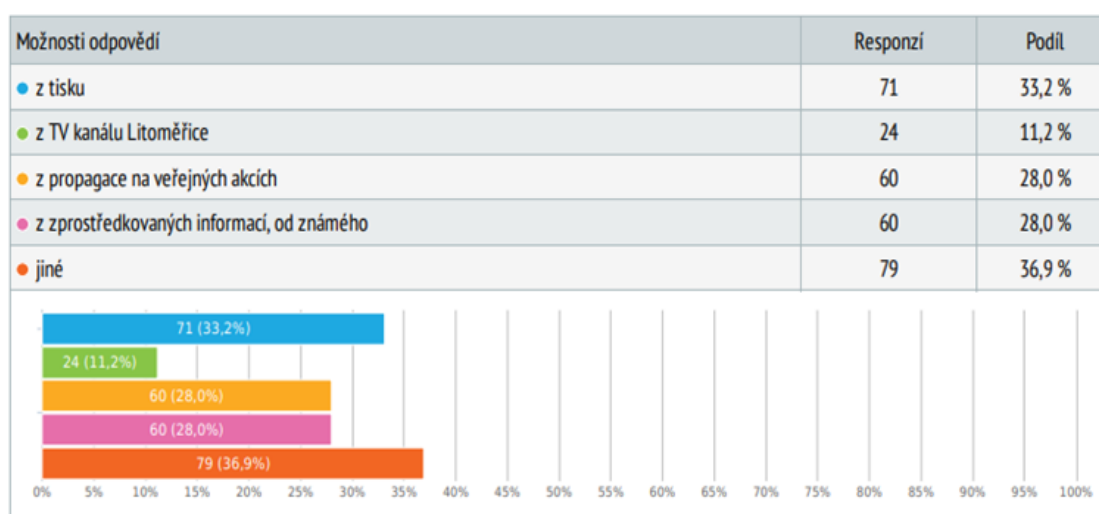
Úvodní otázka zjišťovala pohlaví respondentů. Nejčastějšími respondenty dotazníku byly ženy, a to ze 75,7 %. Druhá otázka směřovala k délce života, který respondenti žijí v Litoměřicích nebo blízkém okolí. Respondenti měli na výběr z možností: od narození, 5 – 10 let, 11 – 20 let a nad 20 let. Názory vyplývající z dotazníku jsou z největší části od obyvatel, kteří žijí v Litoměřicích od narození. Na druhém místě je skupina obyvatel žijící v Litoměřicích nad 20 let, třetí skupina žije v Litoměřicích 11 – 20 let, nejmenší zastoupení má skupina obyvatel, kteří žijí v Litoměřicích 5 – 10 let.

V rámci dotazníkovém šetření bylo bráno v potaz i věkové rozpětí dotázaných. Na výběr bylo z následujících možností: 15 – 25 let, 26 – 40 let, 41 – 55 let, 56 a více. Věková kategorie 26 – 40 let se podílela na dotazníkovém šetření v nejvyšším počtu 80 respondentů, rovněž věková kategorie 41 – 55 let patřila se 71 respondenty k účastníkům ovlivňující toto šetření. Zástupci kategorie 15 – 25 let se podíleli v počtu 44 respondentů. Skupina 56 let a více patřila k respondentům s nejnižší účastí.

Následující otázka se týkala projektu Zdravé město Litoměřice. Dotázaní měli možnost odpovědět kladně, tudíž, že o Projektu Zdravé město Litoměřice mají povědomí, nebo záporně, čili o Projektu Zdravé město Litoměřice nemají povědomí. K otázce, zda znáte „Projekt Zdravé město Litoměřice“, se vyjádřilo kladně 78,4 % respondentů. Na čtvrtou otázku navazuje pátá otázka, která se týká opět projektu Zdravé město Litoměřice. Největší povědomí o Zdravém městě Litoměřice mají obyvatelé ve věku 26 – 40 let. Nelze určit kategorii s nejnižším povědomím vzhledem k tomu, že dotazníkové šetření probíhalo přes sociální síť Facebook a email, což ukazuje, že kategorie 56 let a více byla nejméně zastoupena. Důvodem může být fakt podložený průzkumy, že starší generace nemají často internetové připojení, či dokonce profil na sociální síti. (MédiaGuru, 2014)

Pokud účastníci šetření znali Projekt Zdravé město Litoměřice, pokračují s pátou otázkou, kde odpoví, odkud tento projekt znají. Účastníci měli na výběr z uzavřených odpovědí: tisk, TV kanál Litoměřice, propagace na veřejných akcích, zprostředkované informace a známí, jiné. Mohli označit i více odpovědí. Zdrojem povědomí o Zdravém městě se v nejvyšším zastoupení vyjádřila skupina *jiné* v počtu 79 respondentů, druhé místo s počtem 71 hlasů získala skupina, která čerpá informace z tisku, na 3. místě se umístili účastníci veřejných akcí, které organizuje Zdravé město Litoměřice.

Tabulka 13 Zobrazení otázky číslo 5.

K otázce týkající se znalosti Fóra Litoměřice měli účastníci možnost se vyjádřit odpovědět *ano* nebo *ne*. Veřejné diskuzní Fórum Litoměřice zná 118 respondentů, 96 osob se vyjádřilo, že toto diskuzní nezná. Pokud účastníci odpověděli *ano*, sedmá otázka se ptala, zda se jedná o aktivního účastníka Fóra Litoměřice. K aktivním účastníkům diskuzního Fóra se vyjádřilo pouze 19 respondentů, většina 195 respondentů se veřejného zasedání neúčastní.

Respondenti byli dále dotazováni na spokojenost s kvalitou života v Litoměřicích. Účastníci jsou buď spokojeni s kvalitou života Litoměřicích, nebo nikoliv. S kvalitou života v Litoměřicích je spokojena většina respondentů v počtu 187 osob, nespokojeni s kvalitou žití je pouze 27 respondentů. Další otázka specifikovala hodnocení kvality na konkrétní oblasti: životní prostředí, dopravní infrastruktura, sociální služby, školství, zdravotnictví, kultura, sportovní vyžití, bezpečnost ve městě, činnost úřadů, možnost parkování ve městě, pracovní uplatnění a možnosti bydlení. Nejlépe hodnocenou oblastí byla kultura, nejméně hlasů získala oblast parkování ve městě. Parkování patří k dlouhodobým problémům města Litoměřice, což vyplývá z výstupů Fóra. Parkování je každoročně řešeno na veřejném projednávání obyvatelstva a získává vždy dostatečný počet hlasů jako tíživý problém města.

Z hlediska věkových kategorií je skupina 15 – 25 let nejvíce spokojena s kulturou ve městě a nejméně s kategorií zdravotnictví. To lze odůvodnit centrem zájmu této věkové skupiny. Další věkovou kategorií byla 26 – 40 let, která je nejvíce spokojena s bezpečností ve městě a největší problém vidí v parkování ve městě. Jedná o produktivní kategorii vlastníci automobil, který denně používá jako dopravní prostředek nejen za účelem práce, ale také k dopravě dětí do školy, k lékaři, k nakupování a zajištění denních potřeb. Věková kategorie 41 – 55 let je nejvíce spokojena s kulturou a nejméně s parkováním. To lze opět odůvodnit produktivním věkem této kategorie. Poslední kategorie 56 a více let je nejvíce spokojena se životním prostředím a kulturou, nejméně se sociálními službami, činností úřadů a možnostmi bydlení. Vysvětlením může být jiný druh životních priorit, které jsou založeny na jistotách, bezpečí, dostatečném odpočinku. Již nemají vyživovací povinnost vůči svým potomkům, proto mohou své finance investovat do kultury, cestování a relaxace.

Tabulka 14 Znárodnění oblastí kvality života v Litoměřicích

	● 1	● 2	● 3	● 4	● 5
oblast životního prostředí	6 (2,8 %)	22 (10,3 %)	84 (39,3 %)	80 (37,4 %)	22 (10,3 %)
oblast dopravní infrastruktury	14 (6,5 %)	41 (19,2 %)	97 (45,3 %)	50 (23,4 %)	12 (5,6 %)
oblast sociálních služeb	11 (5,1 %)	23 (10,7 %)	73 (34,1 %)	83 (38,8 %)	24 (11,2 %)
oblast školství	13 (6,1 %)	17 (7,9 %)	58 (27,1 %)	83 (38,8 %)	43 (20,1 %)
oblast zdravotnictví	16 (7,5 %)	43 (20,1 %)	85 (39,7 %)	54 (25,2 %)	16 (7,5 %)
oblast kultury	13 (6,1 %)	22 (10,3 %)	26 (12,1 %)	82 (38,3 %)	71 (33,2 %)
oblast sportovního vyžití	12 (5,6 %)	20 (9,3 %)	54 (25,2 %)	77 (36,0 %)	51 (23,8 %)
bezpečnost ve městě	12 (5,6 %)	20 (9,3 %)	61 (28,5 %)	73 (34,1 %)	48 (22,4 %)
činnost úřadů	13 (6,1 %)	36 (16,8 %)	70 (32,7 %)	74 (34,6 %)	21 (9,8 %)
možnost parkování ve městě	39 (18,2 %)	53 (24,8 %)	64 (29,9 %)	41 (19,2 %)	17 (7,9 %)
pracovní uplatnění	14 (6,5 %)	54 (25,2 %)	83 (38,8 %)	51 (23,8 %)	12 (5,6 %)
možnosti bydlení	28 (13,1 %)	45 (21,0 %)	81 (37,9 %)	39 (18,2 %)	21 (9,8 %)

Poslední závěrečná otázka se týkala znalostí projektů realizace Zdravého města Litoměřice. Jednalo se o otevřenou otázku, kdy respondenti mohli uvést jednotlivé názvy projektů, pokud nějaké znají. Projekty Zdravého města Litoměřice jsou z větší části obyvatelům známy, avšak větší část obyvatelstva 112 osob se vyjádřila, že neví, které to konkrétně jsou. 37 respondentů zná Projekt Zdravé město ve spojení s veřejnými akcemi, 15 respondentů si spojuje Zdravé město s vybudováním Cyklověže a cyklobusem, 11 osob má Projekt spojen s výsadbou stromů a rovněž 11 osob zná Fórum Litoměřice a další veřejné projednávání u kulatých stolů. Geotermální vrt uvedlo 10 osob, sociální služby a projekty pro seniory uvedlo rovněž 10 osob, MHD v Litoměřicích zdarma uvedlo 9 osob, revitalizace Jiráskových sadů uvedlo 8 lidí, dále Mezinárodní projekt Evropský týden mobility uvedlo 8 osob a Den Země rovněž znalo 8 osob. Zefektivnění dopravy ve městě uvedlo 7 osob, Elektromobily pro Městskou policii a fotovoltaické lavičky uvedlo 6 osob, sport získal 5 hlasů a výstavbu cyklostezky znalo rovněž 5 respondentů, oprava plaveckého bazénu získala 4 hlasy, nekuřácké provozovny uvedli rovněž 4 respondenti, o existence Dětského zastupitelstva věděli 3 respondenti, Fair Trade získalo 3 hlasy, Běh pro Hospic měl 3 hlasy, bezpečnost ve městě měla 3 hlasy, Farmářské trhy získaly 3 hlasy a vzdělávací projekty také obdržely 3 hlasy, ekologické odpady měly 2 hlasy.

Graf 1 Znalost projektů Zdravé měst Litoměřice

Napříč všemi věkovými kategoriemi dotázaných nejvíce znají projekty z oblasti environmentu a udržitelných zdrojů, což souvisí s plánovaným geotermálním vrtem. Litoměřice chtějí v budoucnu využívat energii ze země jako ekologický zdroj tepla. Další projekty, které dotazovaní uvedli, se týkaly oblasti sportu a osvětových akcí, které jsou velmi propagovány v místních médiích.

4.7 Komparace dotazníkové šetření a klíčových problémů města Litoměřice.

Jedním z problémů vyplývajících z Fóra byla doprava, konkrétně příjezd a průjezd městem, který byl způsoben stavbou nového mostu a následnou uzavírkou stávajícího mostu, který dopravně dlouhodobě přetížen. Rekonstrukce byla rozsáhlá, tudíž problematika dopravy se opakovaně objevovala v klíčových problémech vzešlých z Fóra.

Respondenti dotazníkového šetření měli možnost ohodnotit dopravní situaci v Litoměřicích. Z výsledků vyplynulo, že dopravní infrastruktura a možnost parkování nejvíce dotázaných ohodnotilo 3 body, což bylo průměrné hodnocení. Lze tedy vyvodit, že dopravní situace se v Litoměřicích zlepšila, ale stále není bezproblémovou oblastí. Nelze však uvést, že se město Litoměřice dopravní problematikou nezabývá, ale vzhledem k dopravní vytíženosti Litoměřic je náročné tuto situaci radikálně nebo definitivně vyřešit.

Fórum řešilo oblast bezpečnosti, konkrétně činnost Městské policie v Litoměřicích a omezení provozu heren ve městě. Jednalo se o zvýšení počtu hlídek, dohlížení na veřejný pořádek, celkovou bezpečnost ve městě a snížení počtu podniků podporující gamblerství. V této oblasti lze vzhledem k dotazníkovému šetření konstatovat, že došlo ke zlepšení. Dotázaní oblast ohodnotili 4 body, což se blíží k maximálnímu bodovému ohodnocení 5.

V souvislosti s projektem Zdravé město nelze opominout environmentální oblast. Z veřejného projednání vyplynul jako klíčový problém výstavba objektu v zakázané oblasti, která se nachází v CHKO Bílá Stráň. Dotazníkové šetření ukázalo, že občané si životního prostředí váží a celkově jej hodnotí bodovým skóre 4.

Jako největší problém ve zdravotnictví na Litoměřicku vzešel z plánovaného zrušení mamografického zařízení v místní nemocnici. Situace byla vyřešena v následujícím období tím, že došlo k prodloužení smlouvy se zdravotní pojišťovnou, a tím byl provoz mamografického zařízení zachován. Aktéři dotazníkového šetření hodnotili oblast zdravotnictví jako průměrnou.

Oblast sportu měla své nedostatky v zastaralém zařízení městského plaveckého bazénu, nedostatečným počtem sportovních hal, sportovišť a relaxačních zón. V průběhu let došlo k rapidnímu nárůstu možností sportovního vyžití a relaxace. Například v bývalém vojenském areálu pod Radobýlem došlo k rekonstrukci tělocvičny, na výstavišti Zahrada Čech byl upraven areál pro sportovní vyžití klubům i soukromým osobám. K relaxaci i sportovnímu vyžití bylo zřízeno hřiště pro seniory a workoutové hřiště na Střeleckém ostrově. To se odrazilo i v dotazníkovém šetření, ve kterém hodnotí respondenti tuto oblast 4 body, což svědčí o jejich spokojenosti s kvalitou sportovního vyžití.

Kultura v Litoměřicích patří k dominantním oblastem města. Litoměřice dlouhodobě pečují o kulturní vyžití svých obyvatel a nabízejí širokou škálu možností kulturního vyžití. Jedinou výtkou pro tuto oblast byla městská knihovna, respektive absence bezbariérového přístupu do vyšších pater. Město tuto situaci vyřešilo následnou rekonstrukcí a vybudováním výtahu. I dotazníkové šetření hodnotí oblast kultury kladně, konkrétně 4 body z 5 možných.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo vyhodnocení činnosti projektu Zdravé město Litoměřice za jednotlivá období své působnosti a způsobu řešení klíčových problémů města Litoměřic. Práce obsahovala teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývala tématem udržitelného rozvoje, konkrétně jeho podstatou a rozvojem, Agendou 21 a její realizaci v regionální rovině. V následující části práce byly vysvětleny důležité pojmy, které souvisí s rozvojem a udržitelností Zdravých měst, místní Agendy 21, strategického plánování.

Jedním z metodických postupů práce je porovnání sad indikátorů udržitelného rozvoje ve Zdravém městě Litoměřice. Provedená zjištění jsou porovnána za jednotlivá období své působnosti Fóra – Desatera problémů města Litoměřic. Práce sledovala, zda období působnosti Fóra jsou srovnatelné a úspěšná v následném plnění.

V další části jsou popsány důležité pojmy související s rozvojem a udržitelností Zdravých měst, podrobněji Zdravého města Litoměřice, místní Agendy 21.

Následující část práce porovnála a vyhodnotila činnosti projektu Zdravé město Litoměřice za jednotlivá období své působnosti. Jednalo se o rozmezí let 2008 – 2017, kdy na základě výstupů za jednotlivá období došlo k zhodnocení úspěšnosti naplnění udržitelnosti rozvoje a vyřešení klíčových problémů ve městě Litoměřice. Tyto podklady byly čerpány z webových stránek, databází, veřejně nedostupná data od koordinátorů Zdravého města Litoměřic, a to pomocí dotazování.

Jako klíčové problémy města Litoměřic se jeví problematika dopravy, konkrétně příjezd a průjezd městem a rekonstrukce a oprava starého Tyršova mostu, činnosti městské policie, výstavby či rekonstrukce relaxačních zón a areálu sportovního vyžití, gamblerství, zvýšení sociální a zdravotní podpory obyvatelstva. Soustavně se jako klíčový problém objevovalo parkování ve městě, na sídlištích, v centru a u nákupních středisek. Město Litoměřice se soustavně touto problematikou zabývá, k řešení situace přispělo MHD zdarma, zákaz průjezdu kamionové dopravy městem, vyhrazení parkovišť na sídlištích, zvýšení poplatku za parkování v centru. Do budoucna město plánuje další řešení situace ohledně parkování, konkrétně vícepatrové parkoviště, na které hledá finance.

V praktické části byla sekundární data zpracována a použita při realizaci dotazníkovém šetření. Dotazníkové šetření probíhalo mezi obyvateli Litoměřic od 15 let do 56 a více let prostřednictvím internetu, přesněji sociální sítě a emailu. Na základě tohoto šetření byly vyvozeny následující závěry.

Celkově se dotazníku zúčastnilo 214 obyvatel Litoměřic a blízkého okolí. Ve větším počtu se jednalo o respondentky a nejvíce účastníků žije v Litoměřicích od narození. Nejčastější věkovou kategorií byla 26 – 40 let, tudíž výsledky jsou ovlivněny zájmy a preferencemi této produktivní věkové skupiny. Cílem dotazníku bylo zjištění míry povědomí o projektu Zdravé město Litoměřice a jeho činnosti. Z výsledku šetření vyplývá, že obyvatelé znají Projekt Zdravé město, ale nemají přesné informace o činnostech, které tento projekt organizuje. Dále dotazník ukazuje, že většina zná Fórum, ale nejsou jeho aktivními účastníky veřejné diskuze.

Celkově z dotazníku lze vyvodit závěr, že obyvatelé města Litoměřic jsou s kvalitou zdejšího života spokojeni, což se odráží pozitivně v popularitě města, podpoře projektů, rekultivaci. Negativní dopad se projevuje v růstu ceny nemovitostí na Litoměřicku a okolí. Obyvatelé často mění trvalé bydliště a stěhují se do blízkého okolí města. Nemovitosti pak kupují obyvatelé z Prahy, kteří díky dobrému dopravnímu spojení mohou do práce dojíždět a bydlení je pro cenově dostupné.

Na základě těchto zjištění lze říci, že místní Agenda 21 je ve městě Litoměřice realizována na vysoké úrovni a je atraktivním místem pro žití. Město Litoměřice na základě výsledků průzkumu spokojenosti obyvatel odhalilo své slabé oblasti a může se na jejich zlepšení nadále podílet.

6 Seznam použitých zdrojů

- BRUNDTLANDOVÁ, G. H. (1991). *Naše společná budoucnost*. Praha: Academia
- CENIA. (2017), Udržitelný rozvoj, from [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB)
- CENIA.(2016),KritériaMA21,from <http://ma21.cenia.cz/Z%C3%A1kladn%C3%ADinformaceoMA21/KriteriaMA21/tabid/93/language/cs-CZ/Default.aspx>
- DUŠEK, J., PÁNA, L. (2012). *Zdravá města a místní Agenda 21*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s.
- HÁK, T., MOLDAN, B., DAHL, A. L. (2007). *Sustainability indicators: a scientific assessment*. Washington DC: Island Press
- KALINOVÁ, Tereza. *Komparace indikátorů vybraných Zdravých měst*. Ústí nad Labem, 2017. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA JANA EVANGELISTY PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM. Fakulta sociálně ekonomická
- MATES, Pavel a René WOKOUN. (2001) *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum.
- MEZŘICKÝ, V. (2005) *Globalizace*. Praha: Portál
- MĚSTO LITOMĚŘICE (2018) <https://zdravemesto.litomerice.cz/>
- MĚSTO LITOMĚŘICE (2018) <https://www.litomerice.cz/strategie-dokumenty>
- MIČIAN, L. Vybrané partie z fyzicko-geografickej regionalizácie (regionálnej taxonomie). Učebné texty. [online]. 2008 [cit. 2009-04-08].
- MMR. (2016). Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje, from <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-pojeti-konceptu-udrzitelnego-rozvoje>
- MOLDAN, B. (2001). *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*. Praha: Karolinum.
- MOLDAN, B., HÁK, T. A KOLÁŘOVÁ, H. (2002). *K udržitelnému rozvoji České republiky: vytváření podmínek*. Svazek 1 až 5. Praha: Tiskárna Kleinwachter
- MOLDAN, B. (2001). *Ekologická dimenze udržitelného rozvoje*. Praha: Karolinum.
- PEET, R.; HARTWICK, E.R. (1999): *Theories of Development*. Guilford Publications.

RYNDA, I. (2017). Trvale udržitelný rozvoj., from [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB/\\$FILE/tur.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB/$FILE/tur.pdf)

SKOKAN, K. (2004) *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis.

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA LITOMĚŘICE. Městský úřad Litoměřice [online]. 2012 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://strategickyplan.litomerice.cz>

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. (2010) *Vybraná témata z regionálního rozvoje*. Hradec Králové: Civitas per Populi.

ŠILHÁNKOVÁ, V. A KOL. (2011). *Indikátory udržitelného rozvoje pro města a obce*. Hradec Králové: Civitas per Populis

VACEK, J. (2006). *Moderní management ve veřejné správě*. Plzeň : Katedra managementu, inovací a projektů Fakulty ekonomické ZČU.

WOKOUN, R. 2008. *Regionální rozvoj (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde. 475 s. ISBN 978-807-2016-990.

ZDRAVÁ MĚSTA. (2017a), *Přehled členských municipalit*, from <https://www.zdravamesta.cz/index.shtml?apc=r2087231t>

.

.

7 Přílohy

Příloha 1	Elektronická verze dotazníku Zdravého města Litoměřice „Anketa“
Příloha 2	Formulář „Dotazníkového šetření“
Příloha 3	Grafické znázornění dotazníkového šetření